GAZETA KRAKOWSKA

Nro 32.

z KRAKOWA DNIA 21 KWIETNIA 1824 ROKU we ŚRODĘ.

Ze Lwowa d. 14 Kwietnia.

Gazeta tuteysza zawiera następuiące

U w i a d o m i e n i e

Cess: Król: Rządu Kraiowego.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 4 Września 1823 i stosownie do przepisów Patentu z dnia 8 Grudnia 1820 raczył Karolowi Hrabiemu Bressler Król: Radcy górniczemu i Assessorowi Naywyższego Zarządu kopalni w Chemnitz, nadadź pięćletny przywiley na wynalązek co do istoty zasadzaiący się na tem: 1) że na wozie umieszczona zostaie machina parowa, która iedynie za machinę poruszaiącą młynów, stęp, miechów, przy piecach topialnych i fryszerkach, machinach walcowych i innych użytą bydź może; 2) że na wozie, którego długość od piasty kół przednich aż do piasty kół tylnych 8 szerokość 4 1/2 a 3 stóp wysokości wynosi, znayduie się walec ze skrzynią wody, przez którą przechodzą rury i wodę zawartą w skrzyni parą przez rury przechodzącą ogrzewaią, co znacznie materyiał opałowy oszczędza; 3) że aparat parowy mocą swoiego urządzenia z łatwością czelnie zamyka się i czyszczony bydź może; 4) iest przy nim koło z zamachem, dla nadania iednostaynego ruchu machinie przez mały pięć do sześciu cetnarów ważący kołowrot, aby przez to ulżyć ciężarowi; 5) na walcu kołowrotowym znayduią się dwa koła z hakami, na które zakładaią się łańcuchy, by tym sposobem machinie bądź to młynowi bądź pompie lub iakiey inney udzielić ruchu. 6) Takie iest przy tem urządzenie, że gdy owa do przenoszenia przysposobiona machina parowa, na pochyłey i nie tak łatwo zrownać się daiącey płaszczyznie, ustawiona bydź ma, wóz z łatwością, klinami poziomo postawiony bydź może; 7) owa przenośna machina parowa, działać może w sile za piętnaście koni bez powiększenia wyżey określonego rozmiaru wozu, a waga tey machiny do ośmdziesiąt cetnarów dochodzić, a zatem łatwo czterema a naywięcey sześcioma końmi z iednego mieysca na drugie przeprowadzoną bydź mogła, nakonice 8) Machina wspominana użyta bydź może iak machina poruszaiąca do wszystkich robót wymagaiących częstey odmiany mieysca azatem iest bardzo użyteczna.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyż-

szą uchwałą z d. 15 Listopada 1823 i stósownie do przepisów naywyższego uniwersału z dnia 8 Grudnia 1820 nadadź Michałowi Andrzeiowi Bertoff Koncepiście nadwornemu przy C. K. Siedmiogrodzkiey Kancellaryi nadworney, mieszkaiącemu w Wiedniu na przedmieście u Alser przy ulicy Wikenburgskiey pod N. 8 5 letni przywiley na wynalazek przygotowania piór każdego gatunku w ten sposób, iż do naydelikatnieyszych rysunków potrzebną twardość i sprężystość w sobie łączą a nawet od farb z solanem mięszanych tęgości i ostrości nie tracą, przeto szczególnieyszą czystość i trwałość utrzymaią, cudzież iż z iednego takiego pióra po tygodniowym użyciu, dwa i 3 ciękie otrzymać można.

Nayiaśnieyszy Pan raczył naywyższą uchwałą z d. 15 Listop. 1823 stósownie do przepisów naywyższego uniwersału z dnia 8 Grudnia 1820 nadadź Doktorowi fizyki Janowi Finazzi z Omegna, królestwa Sardyńskiego, mieszkaiącemu w Medyolanie przy ulicy Sant Orsolu pod Nrem 2821 dwuletny przywiley na wynalazek nowego instrumentu przezeń Plessimeter nazwanego, dla bicia nim taktu z naywiększą akuratnością przy każdym kawałku muzycznym, który instrument ma pierwszeństwo przed instrumentem znanym pod imięniem Metronom z tey przyczyny, że 1) tenże z znacznem rozróżnieniem cały takt równie iak i ćwierć noty, albo eż według woli sam takt bije, a zatem od grubych myłek, mięszania iedno z drugiem, tak iak i od stania się nieużytecznym, przez używanie go, do iakiego iest przeznaczony, wolne iest i że 2) ża bardzo małem poruszeniem szybkość i własność taktów odmienia, i z naywiększą akuratnością w ruchu zatrzymuie się, lub ruch otrzymuie.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 23 Listopada r. z. i stósownie do przepisów Patentu z d. 8 Grudnia 1820 raczył Janowi Maria Abassa, posiadaczowi ziemi w Weronie, koło Fary Santa Maria in organis Nro 4683 mieszkaiącemu nadać pięćletny przywiley na wynalazek mechanizmu "odebrania lnowi i konopiom powłoki drzewney bez rosztowania, przez co osiąga się ta korzyść że produkt ten zatrzymuie większą wagę i włókno się nie psuie."

Z Paryża d. 6 Kwietnia.

D. 4 przyiął Król w tronowey Sali wielką deputacyią od izby Parów, na czele którey Wielki Kanclerz odczytał J. K. Mci adres w treści następuiący:

"Wierni W. K. Mci poddani, Parowie Francyi, pośpieszaią złożyć Ci, Nayiaśnieyszy Panie, zwykły hołd przychylności, miłości i uszanowania. Opatrzność Boska sprzyia W.K.Mci i Jego Rodzinie. Wyższe i słusznieysze względy, niż ambicyia, oznaczały wniyście woysk WKMci do półwyspu. Zaspokoioną teraz iest wspaniałomyślna polityka W.K. Mci, i oczekuiesz tylko dnia, w którym bez niebezpieczeństwa będziesz mógł woyska swoie z Hiszpanii ściągnąć. Utrudzona tylu burzami Francyia chce nakoniec spocząć pod zasłoną instytucyy, które są owocem mądrości W.K.Mci. Zdaie się W.K.Mci, iż siedmioletni obior Deputowanych dogodnieyszym iest do ustalenia W.K.Mci dzieła i połączenia wolności wszystkich z spokoynością kraiu. Parowie Francyi przyymą podany w tey

mierze proiekt z uszanowaniem, i rozważą go z taką spokoynością, iakiey ważność iego wymaga. Prawne i rzetelne postępowanie W.K.Mci rządu ugruntowało na zawsze szacunek i zaufanie wszystkich Europeyskich gabinetów. Nie duch zdobyczy, ale duch zgody i poiednania ożywia wszystkie Mocarstwa, i W.K.M. spodziewać się możesz, iż dobroczynne skutki tego ducha mieć będą wpływ na wschód i nowy świat. W.K.M. polegać zawsze możesz na pomocy izby Parów i nie zawiedziesz się w swoich oczekiwaniach.„

Krol odpowiedział deputacyi: " Uznaię uczucia izby Parów, ktore mi w dopiero odczytanym adresie wynurzyła. Opatrzność raczyła w istocie wspierać moie cele, i za to winniśmy iey dziękować. Dziękuię Wam, Mci Panowie, za udzielone świadectwo o chwalebnem postępowaniu woyska Francuzkiego i nadanego mu przezemnie godnego Wodza. Wynagrodziłem woysko moie powołaniem kilku Jenerałów, którzy dzielnie syna mego wspierali, do izby Parów. Polegam, Mci Panowie, na waszey pomocy, która mi iest potrzebną do doyścia do zamierzonego celu, a ten dąży iedynie do zapewnienia spokoyności i kredytu Francyi.„

Zaraz potem złożyła deputacyia od izby Deputowanych Monarsze adres, który iey Prezes, P. Ravez, odczytał. Kładziemy tu z niego następuiący wyimek: " Scigana i w ostatnim zakątku zwyciężona rewolucyia; przywrócenie na tron uwięzionego Króla; zwrócenie wspaniałego narodu Religii, iego Monarsze i ustawom; zwycięztwa, którem towarzyszyła zawsze ludzkość z chwałą, tyle wielkich czynów były dziełem mniey iak roku iednego. Xże, z którego pyszni się i swe nadzieie w nim pokłada oyczyzna, okazał w tey okoliczności, że niepłonne są iey nadzieie. Przyrzeczenia W.K.Mci są spełnione; część oswobodzonego woyska pozostaie w Hiszpanii, póki porządek przywrócony nie zostanie. Instytucyie, które W.K.M. nadałeś przez konstytucyią, są podstawą, na którey opiera się wewnętrzny pokóy i prawdziwa wolność, uszczęśliwiaiące poddanych z pożytkiem dla Monarchy. Cała Francyia przekonana iest o tey prawdzie. Oby W.K.M. stałeś się także pokoiodawcą odległych okolic! Wstrzymał rozlew krwi i łzy osuszył na wschodzie, a w Ameryce połączył interessa Francyi z prawami ludzkości i obowiązkami zdrowey polityki! W.K.M. chcesz ostatnie rany rewolucyi zagoić. Dla Krola, który tak wiele iuż złego naprawił, zostawiony był ten wielki czyn. Religiia wymaga w działaniach swoich opiekuńczych ustaw, a dla swych sług godnieyszego istnienia; publiczne wychowanie potrzebuie wsparcia; wierność w nieszczęściu nic nie żądała, ale W.K.M. masz o niey pieczą. Skoro zamiary Twoie, Nayiasnieyszy Panie ziszczone zostaną, tedy sprawiedliwość zatrze ostatnie ślady domowey naszey niezgody.„

Król odpowiedział: " Z nayżywszem ukontentowaniem przyymuię Wasz adres. Opatrzność widocznie nas wspierała i ieżeliby potrzeba było na to dowodu, tedy widzę go w składzie izby, która przedemną stoi. Oddaliście synowi moiemu sprawiedliwości, wyrażaiąc, iż nowe zdarzenia okazały go światu. Serce moie było o tem przekonane, ale dla Europy potrzeba może było nadzwyczay-

ney okazyi. Oprócz wynurzonych mi uczuciów, cieszy mnie bardzo Wasze przyrzeczenie, iż pilnie rozważać będziecie podawane Wam do ustaw proiekta. Wszystkie dążą iedynie do zapewnienia moim poddanym spokoyności i szczęścia, i zagoienia na zawsze ran owey rewolucyi, która tyle krwi i łez rozlała. Polegam na Waszey pomocy i na Waszem przyrzeczeniu.,,

Na posiedzeniu izby Deputowanych d. 5 wniosł Minister Villele proiekt do ustawy względem zniżenia prowizyi od papierów Skarbowych.

Król rozkazał, iż ustanowione przez Barona Auget de Montion dwie nagrody po 6000 Fr. iedna za cnotliwe czyny, a druga za naylepsze pismo do rozszerzenia obyczayności, udzielane prawdzie i nadal bydź maią przez Akademią, ale przyznanie ich następować ma przez kommissyią z 4 akademików i 3 urzędników złożoną.

Król w moc rozporządzenia swego z d. 4 Czerwca 1814 nadał następuiącem osobom patenta naturalizacyi: Marszałkowi Massenie, Hrabiom Faure, Belderbusch, Verhuelle, Ferino, Lambrechts, Corvetto, Graffuhl, Xciu Dalby i Jenerałowi Loverdo.

Jenerał Hr. Guilleminot, Major Jenerał woyska Pireneyskiego, otrzymał od N. Cesarza Rossyi własną iego ręką podpisany list i ozdoby orderu Alexandra Newskiego.

Melodramy *Deux forcate* i *Auberge des adresse* są z wyższego rozkazu z repertorium teatru St. Martin wykreślone.

Dziennik Gwiazda wymienia następuiące osoby, które na mocy billu względem Cudzoziemców od 1 Stycznia 1816 do tegóż dnia r. 1824 z Anglii oddalone zostały: Hr. Las Casas i Syn iego, Baron Eben, Baron Gourgaud, Pani de Mentholon, Hra. Vito Bettera de Wotopich, Bern. Heymann, Ricoline Heymann, Lepage Katarzyna Sablon, Lud. Dawid Chignard, Wilhelm Graff, Adelaida Graff, Angelo, Gentellini, K. Schröder, Julia Boullinot, i Antoni Bonarista.

Umarła tu Margrabina Montechenu, żona byłego naszego Kommissarza ieneralnego na wyspie S. Heleny.

Podług listow z wyspy S. Tomasza pod d. 18 Lutego przeznaczony do Martyniki bryg Francuzki Zofia, dostawszy się w ręce korsarzów Hiszpańskich, został niedaleko Portoriko przez Kolumbiyskie korwety uwolniony.

Dnia 3 rozpoczęła się w Trybunale Iwszey Jnstancyi sprawa względem pozostałych po Xciu Cambaceres papierow. Pierwszy wniosek tyczył się skargi przeciw Królewskiemu rozporządzeniu z d. 24, które nakazuie wydanie papierów zmarłego, umocowanemu Referendarzowi Rozier. Gdy Trybunał miał względem niego stanowić, nadeszło od Prefekta Chabrol zalecenie, iż ta sprawa do Trybunału nienależy. Trybunał po półtorogodzinnem naradzeniu zawiesił sprawę, która podług pisma Prefekta zdaie się bydź rzeczą rady stanu. Zresztą sprawa ta ściągnęła na siebie powszechną uwagę i niektóre osoby lękaiąc się aby nie wypadła przeciw sukcessorom Cambaceresa, pochowały posiadane z r. 1789 większego znaczenia papiery.

Oszuści tuteysi chwycili się teraz nowego przemysłu; starnią się uczciwych ludzi zastraszyć pociągnieniem do sądu. Człowiek maiętny i spokoyny na-

padniony był w wieczór d. 18 z. m. na ulicy od 4 ludzi, którzy udawali się bydź policyianami i obwiniali go o czyn sromotny, i tak dalece go nastraszyli, iż ten dla uwolnienia się przyrzekł im 1000 Fr. Odprowadzili go do drzwi iego domu, z którego przyrzeczony okup wyniesiony im został. Dnia 29 tegóż miesiąca przybył do niego człowiek z listem donoszącym mu, że kommissarz policyi iest już o iego czynie uwiadomiony, i że dobrze uczyni gdy posłańcowi wyliczy 250 Fr. Gdy to zrobił, przybył nazaiutrz drugi posłaniec i żądał 300 Fr. Sprzykszyło się mu nakoniec opłacać się ustawicznie, odpędził posłańca i pogroził mu policyią. W krotce odebrał przez pocztę nader grożący list, który go bardzo zmartwił; ale zpamiętawszy się udał się z nim do kommissarza policyi i powiodło się nakoniec policyi wyśledzić trzech z tych filutów.

Opery "Dway galerowi niewolnicy,, zabraniono grać na tuteyszym teatrze S. Marcina.

Włościanka z Bruxieres znalazła niedawno na dnie rzeki niedaleko swey wsi żelazną skrzyneczkę, w ktorey znaydowały się następuiące rzeczy: Złoty pierścień z czerwonym kamieniem, który mienią bydź rubinem; 16 złotych medalów w wielkości frankówki; 4 takież większe medale, które sądzą bydź Hiszpańskiemi. Małe maią na pierwszey stronie krzyż, a na drugiey herb Francuzki. Pochodzą od czasów za Franciszka I. i Karola V.

Jak wielkie utworzone tu od niedawnego czasu jeograficzne Towarzystwo posiada fundusze, okazuią następuiące ogłoszone nagrody: 1) 3000 Fr. za dokładny opis do 1go Stycznia 1826 prowincyi Cyrene (w północney Afryce.) Niezwiedzone dotąd części kraiu między Fezzan i Nubią ma ubiegaiący się o nagrodę osobiście obiechać. 2) 1200 Fr. za naylepszy opis gór Europeyskich. 3) 1200 Fr. za naylepsze pismo o pochodzie i rysach mieszkańców w strefie południowey. 4) i 5) 800 i 400 Fr. nagrody za zachęcenie do fizyczney jeografii Francuzkiey. 6) Beniamin Delessert wyznaczył 600 Fr. za opis podróży z Paryża do Hawru. Oprócz tego Rossyyski Senator Hr. Orłów złożył w towarzystwie 500 Fr. nagrody za statystyczny opis guberniy Rossyiskich, &c. Prezesem tego towarzystwa iest teraz Chateaubriand.

Z Madrytu d. 30 Marca.

Król wyiechał z Madrytu do Araniuez dla przepędzenia tam terazniey-szey piękney pory roku. Dziś o godzinie 11 przed południem straże Hiszpańskie zluzowały Francuzkie; część woyska Francuzkiego wyszła z miasta, a inna wyydzie d. 5 Kwietnia. Wszelako pozostać tu ma osada Francuzka. Zresztą panuie tu nayzupełnieysza spokoyność.

D. 24 b. m. w rocznicę powrotu J. K. Mci z niewoli Francuzkiey do kraiów swoich była u Dworu wielka uroczystość i przypuszczenie do ucałowania ręki Królewskiey. Ciało dyplomatyczne, Grandowie, Jenerałowie, &c. składali J.K.Mci swoie życzenia.

Don Paz Merino mianowany został Intendentem w Nawarze, a Don Manuel Ortiz Intendentem w Katalonii.

X. Secada, pleban w Lec-magna, otrzymał kanoniią. On był naypierwszy

z Xięży, który oparł się władzy Stanów, bo gdy wyszedł rozkaz mówienia z kazatelnic za konstytucyią, Secada spalił ią publicznie na kazetelnicy i zachęcił swoią gminę do powstania.

Podług rozporządzenia Ministra woiennego wszystkie patenta, które wydane były officerom przeznaczonego do Ameryki woyska są zniesione. Nakazano oraz Jenerałom kapitanom i woyskowym dowódcom odebrać wszystkie patenta, które za rządu Stanów wydane zostały.

Dziś z wielką uroczystością zwłoki zamordowanego Kanonika Vinuesa zaniesiono do kościoła Jezuickiego i w grobie pochowano. Wszystkie władze i sztab woyska znaydowały się na tym obrzędzie. Trzynaście osób należących do zamordowania tego Kapłana iest iuż uwięzionych.

Tuteysza Gazeta Rządowa szydząc z Angielsko - Mexykańskiey górniczey kompanii, sądzi, że w krótce wchodzące do niey członki odstąpią od tego planu, bo od rewolucyi tak dalece w tey osadzie upadły kopalnie, że prywatne osoby więcey wydać muszą na ich obrobienie czystego srebra, niżeli surowego wydobyć potrafią.

Stany Nawarskie, składaiące się z 3 stanów, szlachty, duchowieństwa i miast, rozpoczęły swoie posiedzenia. Reprezentanci obu pierwszych klas są w niektorych rodzinach dziedzicznemi, a deputowanych od miast obieraią magistraty. Uchwały stanowione są stanami, nie poiedynczemi głosami, i mogą bydź przez Vicekróla, który otwiera i zamyka posiedzenia uchylonemi.

Podług listów z Vittoria można teraz bez obawy rozboiów nawet w nocy bezpiecznie przez tę prowincyią przeieżdżać.

Z Londynu d. 1 Kwietnia.

Bill względem handlu niewolnikami, gdy w obu izbach przeszedł, został J. K. Mci do Sankcyi podany.

P. Blaquiere, który obiechał znacznieysze miasta Anglii, dla utworzenia związków za Grekami, popłynął teraz na okręcie Florida do Zante. Wiezie on Greckiemu rządowi summę 40,000 Fs.

Przeznaczeniem wyszłych niedawno z Kadyxu okrętów Azyia o 74 działach i dwoch innych, bydź ma podług listów prywatnych morze spokoyne.

Podług listów z Gibraltaru kompaniia żeglugi na rzece Guadalquivir otrzymała od Króla Hiszpańskiego wyłączny przywiley na wprowadzanie towarów Angielskich za opłatą cła po 25 od sta.

Do Port-au-Prince przyprowadzono 25 rozboyniczych okrętow i ich dowodców rozstrzelano.

Prezydent Ziednoczonych Stanów zatwierdził d. 18 Września zawarty traktat między kommissarzami Ziednocz: Stanów i Nazelnikami pokoleń Judyyskich w Florydzie. Indyianie obowiązali się zostawać pod opieką rządu Ziednoczonych Stanów w Florydzie, i wstrzymania się od wszelkiey woyny lub obelgi przeciw ktoremu bądź z obcych narodów. Ziednoczone Stany dostarczą im narzędzi, bydła rogatego i nierogatego w kwocie za 6000 dolarów, przez lat 20 wypłacać im będą rocznie po 5000 dolarów, i zaręczaią pokoleniom spokoyne posiadanie ich powiatu, z zastrzeżeniem sobie prawa robienia przezeń wedle potrzeby gościńców; zresztą zabraniaią białym ludziom polowania lub osiadania w tym powiecie. Z tem wszystkim Indyianie

napadli po zawartym iuż traktacie na osadę w pobliskości zamku St. Marks.

Gazeta Baltimorska zawiera następuiące doniesienie z Sparta pod d. 10 Stycznia o osobliwszem natury ziawieniu: "W ostatnią sobotę byliśmy przy kopalni solney P. Denton, nad brzegiem rzeki Calf Killes, świadkami interessuiącego widoku. Dowiedziawszy się, że rzeka się pali, pospieszyliśmy ku temu mieyscu. O 50 kroków od kopalni widzieliśmy iuż horyzont obiaśniony, a zbliżywszy się, postrzegliśmy na rzece na 40 stop wysoki słup ognisty, rozszerzaiący się na 300, a na około przeszło na 1200 stop całe nadbrzeże oświecaiący. Dniem pierwey szukaiąc świdrem źrodła solnego, natrafiono na żyłę gazu siarczanego, ktory zaraz tym otworem wyskoczył i potężne wody zburzenie zrządził. Zapalono tę wodę pochodnią. Dym był zadziwiaiącą mieszaniną kolorów, i nadawał okolicznym przedmiotem czaruiącą przemianę na kolory czerwony, zielony, niebieski i żołty.,,

Z Rio-Janeiro donoszą pod d. 23 Stycznia: Od kilku tygodni wybiera rząd z większym pośpiechem, niż dawniey młodzież do służby woyskowey, i wszystkie nasze milicyie są przeglądane iak gdyby zaraz przeciw nieprzyiacielowi wyruszyc musiały. Przygotowania te każą się domyślać, że wysłana z Lizbony wyprawa nie musi bydź daleko. Nowa konstytucyia nie iest ieszcze zaprzysiężoną. Cesarz odwleka póki wszystkie prowincye Brazyliyskie do konstytucyi nie przystąpią. — Okręt Argus z Amsterdamu przywiozł tam d. 22 Grudnia pewną liczbę osadników z Europy, ktorych zapewne takiż smutny los czeka, iaki ich poprzedników spotkał.

— Dnia 3. —

Na wczorayszem posiedzeniu izby wyższey Parlamentu Hr. Liwerpool (Minister) żądaiąc powtornego odczytania billu znoszącego cło od iedwabiu, wyraził: "Przyznaię, iż fabryki iedwabne w kraiu naszem dotąd przez zakaz tylko zagranicznych towarów podnieść się mogły; ale kilkoletnie doświadczenie i nadzwyczayna czynność w Manszestrze, gdzie przeszło 40,000 rąk zatrudnionych iest fabrykatami iedwabnemi, przekonywaią, że nadszedł czas wolnego handlu. Gdyby rząd własny tylko interes miał przed oczema i starał się tylko o chwilowe dogodzenie ludowi, zniżyłby lub zniosł i inne opłaty, ale myśleć musi o powiększeniu dobra publicznego i bogactw ludu.,, — Margr. Landsdown zgodnego był zdania z Ministrem i sądził tylko, iż oznaczony czas iest zakrótki dla wielkich fabrykantow. Bill został powtórnie odczytany.

W izbie niższey P. Peel żądał powtórnego odczytania billu względem cudzoziemców. Sprzeciwiał się temu P. Hume i sądził bill bydź szkodliwym dobru publicznemu. P. Robert Vilson mienił go bydź dogodnym tylko dla obcych Mocarstw i żądał zawieszenia iego odczytania do 6 miesięcy. Minister Canning broniąc billu, wyraził między innemi: "Nie należy zapominać, iż dozór i moc nad cudzoziemcami iest prerogatywą korony. Znayduież się pomiędzy istnieiącemi kraiami choć ieden, w którym zachodziłaby na chwilę wątpliwość, czyli rząd może przybywaiącemi do kraiu zarządzać? Angliia znaydowała się na ówczas wcale w innem po-

łożeniu, gdy cudzoziemcom, którzy przywozili do kraiu swoie umieiętności i pracę, porty swoie otwierała; teraz, gdy każde ramię iest zatrudnione, panuie przemysł i dobre mienie wcale inaczey należy cudzoziemcow uważać. Odwołano się tu do wolności, iakiey cudzoziemcy w Ameryce doznaią; ale Ameryka iest kraiem, który potrzebuie nowych poddanych; Angliia zaś stara się tylko swoich utrzymać, i należy rozróżnić dawny kray od nowego. Cudzoziemcy znaydą tu zawsze schronienie przeciw politycznem burzom, ale nie wolno im naruszać gościnności wzniecaniem niezgody. Nie zgadzam się na przytoczne zasady przez zacnych przyiaciół Wilsona i Hume, i żądam powtórnego odczytania billu." Jakoż większością 54 głosów uchwalone zostało.

Nadeszłe tu listy z Stambułu potwierdzaią wiadomość, że Basza Egipski ogłosił się niepodległym względem Porty. Dywan mocno się tem zatrwożył i przypisuie to obcemu wpływowi. Pod Sofiią zbiera się liczne Tureckie woysko.

Jeden z kupców tuteyszych odebrał list z Missolungi pod d. 27 Lutego, w którym mu donoszą: że Grecy wielkie czynią postępy w karności; że były tamteyszy seray zamieniony został na zbroiownią; że artyleryia prowadzi wiele dział i prochu dla oblężenia Patras; że prassy drukarskie ustawicznie są zatrudnione i nowa Gazeta iest z ciekawością czytana; że władza wykonawcza założyła swoie mieszkanie w Cranady.

Mowią, iż P. Walter Scott 4800 Fs. posłał Londyńskiemu związkowi za Grekami.

Z Jrlandyi nadeszły znowu smutne doniesienia o wielu zdrożnościach. W Cuniscorthy, w hrabstwie Wexford, zapaliło kilku złoczyńców dom, w ktorym spaliły się dwie kobiety. W Lower Osmond, w hrabstwie Tipperary spalono także kilka domów.

Towarzystwo tuteysze do ratowania utopionych lub na pozor umarłych, obchodziło d. 3. Marca 50letnie swoie założenie.

Gdy nowy Pełnomocnik Kolumbii Hurtado, oświadczył, że rząd iego przyiął zaciągnioną pożyczkę przez P. Zea, i obligacyie tylko będą w równych kwotach na nowe zamienione, poskoczyły zaraz o kilka od sta.

Od granic Tureckich d. 14 Marca.

Umarł w Smirnie d. 6 Lutego Niderlandski Konsul, Hr. Hochepied. Pogrzeb iego nastąpił nazaiutrz z wielką uroczystością. — Znaydowali się na nim wszyscy obcy Konsulowie i prawie wszyscy obecni w Smirnie Europeyczykowie. Czterech żołnierzy z gwardyi Baszy szli przed karawanem, a czterech ieneralnych Konsulow, Francuzki, Angielski, Hiszpański i Szwedzki nieśli końce całunu; żołnierze Niderlandscy wystrzelili po 3 kroć z karabinow na Cmentarzu. Przez cały następny tydzień niebyło żadnych publicznych zabaw.

W pierwszych dniach Lutego widziano nad brzegami Nimphi przechodzącą z Stambułu do Scalonuova karawanę z 300 ammunicyią obładowanych wielbłądów. Na Scio panuie w tey chwili spokoyność. Zamysł niektórych wychodniów z Scio do zdobycia na powrót tey wyspy nie znalazł u Jpsariotow przystępu; może nie dla tego, żeby się to przedsięwzięcie nie udało, ale żeby ich z swey służby nie utracili. Zresztą Scio, ktora przed rzezią liczyła do 120.000 mieszkańców, teraz zaledwo ich ma 16,000; ci iednak kontenci są z rządów Baszy.

DODATEK
DO N[ro] 32.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA DNIA 21 KWIETNIA 1824 ROKU we SRODĘ.

Z Stambułu d. 21 Marca.

Dnia 17 b. m. po zatwierdzonym traktacie pokoiu mianowany przy Porcie Posłem Perskim Kassim Chan odprawił tu wiazd publiczny. Porta wyznaczyła na ustawiczne iego mieszkanie dom ulicy Akserai.

Seraskier Abolubub Basza, przeciw którego okrucieństwom wiele słusznych skarg zaszło, i od dawnego czasu utracił zaufanie u rządu, a teraz złożony został, leży w okolicach Larissy śmiertelnie chory, iak sądzą z zadaney mu trucizny.

Wiedziano tu od dwóch miesięcy, że Sułtan dał Baszy Egipskiemu naczelne dowodztwo nad wyprawą przeciw powstańcom, z tytułem jeneralissima siły morskiey i lądowey. Porta zachowała względem prowadzonych w tey mierze układów taiemnicę. Z tem wszystkiem tak mianowanie Baszy Wodzem, iako też przyięcie przez niego tey dostoyności nie podlega iuż wątpliwości. Doniesienia i listy z Alexandryi pod d. 11, 14 i 16 Lutego okazuią, iż rzecz ta była tam równie iak w Kairze celem rozmów, i że wielkie czyniono uzbraiania. Mehemet Ali Basza może bez wielkiego natężenia 20 do 25,000 woyska w pole wystawić, z których większa część iest na Europeyski sposób urządzona. Mowią także, iż wezmie w służbę swoią 12,000 Druzów Niezmierne iego skarby stawiaią go w stanie do czynienia znacznych przedsięwziąść. W dawnieyszych czasach uczynił on Porcie istotne usługi. Wypędził Wehabitów z Meki i Medyny i zwrócił ich do swych stepów. Jego wpływowi winna Porta, że w ostatnim roku nie była w Serwii przerwana spokoyność. Utrzymał Porcie wyspę Cypru, a świeżo Kandyią, którey twierdze, gdy są dostatecznie osadzone, zapewnioną iest na długi czas Turkom. W Alexandryi wnoszono z niektórych wygadań się Baszy, że sam na czele woyska stanie.

Walka stronnictw w powstałych prowincyiach ciągle trwa. Stronnictwo umiarkowanych obrało Konduriotti, Idriotę, maiętnego bardzo i iak zapewniaią uczciwego człowieka, Prezesem, a nieiakiego Bollasi Viceprezesem rady wyko-

nawczey. Lecz Kolokotroni i Petro - Bey nieckcą tego obioru uznać, i z bronią w ręku przyznaią sobie władzę. Mimo nadaremney protestacyi i usiłowań mieszkańców wysp, zawsze są posiadaczami głównych twierdz Napoli di Romania i Koryntu. Oni i ich stronnicy pod pozorem oblężenia Patras przebiegaią w wszystkich kierunkach kray i przez wszelkiego rodzaiu zdzierstwa przywodzą mieszkańców do rozpaczy. Tymczasem Turecka osada z Patras zrobiła wycieczkę aż do Wostycy i powróciła z ogromnym zapasem bydła i żywności.

Kilka set Greków miało zamysł opanować podeyściem Koron, i uknowali iuz w tem celu wewnątrz porozumienia, lecz te zostały, i to, iak twierdzą, przez ich sprawcę Mainotta odkryte i zamysł upadł.

Pułkownik Stanhope zdaie się, że nie znalazł twierdzy Lepanto tak łatwą do wzięcia iak sądził, bo udał się do Salony, dla urządzenia ztamtąd przez Wostycę do Trypolizzy woyskowey drogi.

Maurokordato po oddaleniu się Idryiockich okrętów z Missolungi, odesłał także 5 Spezziockich okrętów, ponieważ Senat tamteyszy na miesiąc tylko przyiął koszta ich wyprawy, a on nie był w stanie wypłacić im następnego żołdu. Uznał zatem za naydogodnieyszy sposob odesłać Spezziotów z przypadłą na nich zdobyczą z zabranego pod Itaką Tureckiego okrętu, azeby ich zachęcić do przyszłych przedsięwzięść. — W temże mieście zaszło smutne zdarzenie: Przybyli tam Anglicy przywieźli z sobą między innemi pewną liczbę zręcznych faierwerkmistrzów, i Maurokordato użył ich do robienia w zbroiowni wszelkiego rodzaiu rzutney strzelby. Stało się, i straż woyskowa broniła ciekawym przystępu do tego gmachu. Dway Sulioci, którzy nie sądzili mieć zabronionego wniyścia, zaczęli się kłócić z strażą, i gdy officyer Niemiecki Kapitan, wystąpił dla okazania swey powagi, wystrzelił do niego z pistoletu ieden z Suliotów i odrazu go zabił. Robotnicy w zbroiowni nie sądząc się także być bezpiecznemi, pouciekali i 10 z nich przybyło iuż do Zante.

Z tem wszystkiem położenie rzeczy w Akarnii i Epirze iest ciągle dla Porty bardzo niepomyślnem. Basza Skutary ściąga pod Ochridą korpus z 15,000 ludzi, z których 6000 własnym kosztem utrzymuie, z któremi rozpocząć chce kampaniią w Kwietniu przeciw Missolungi. Tymczasem nayważnieysze punkta południowey Albanii zagrożone są między Vrahori i Agrafa licznemi bandami powstańców, i gdy im się uda opanować Artę lub Prewesę, przyszłe działania Turków znacznie uciążonemi zostaną.

Podług poźnieyszych doniesień z Korfu 4 do 5000 powstańców postąpiło na końcu Stycznia aż do Combotti, o kilka godzin drogi od Arta, ale cofnęli się potem do gór Mokronoro. D. 20 Marca rozeszła się tam iednak wieść, że powstańcy istotnie opanowali Artę. Wielu wątpiło o tem, ponieważ powstańcy nie mieli wielkich dział. Wszelako przez oboiętne i zagatkowe postępowanie znanego Omer Baszy i dotychczasowe iego niedostateczne do obrony środki, nabiera to nieiako wiary. Porta przez niedawną śmierć Albańskiego walecznego Kapitana Gago poniosła w swoich stósunkach w Albanii niepowetowaną stratę. (*Dostrzegacz Austryiacki.*)

Z Algieru d. 14 Marca.

Od przywłaszczenia tronu przez Józefa Bonapartego, była Hiszpaniia Rejencyi Algierskiey pewną summę winna, którą nadaremnie zapłacić przyrzekała. Podczas ostatnich zaburzeń wyiechał Konsul Hiszpański inkognito z Algieru. Rozgniewało to bardzo Deja, ale nie uczynił żadnego kroku, poki nie uzbroił 5 okrętów, ktore d. 10 Stycznia przeciw brzegom Hiszpańskim wysłał. Te zabrały 6 Hiszpanskich statkow i powrociły w cztery tygodnie z czterdzieści ośm brańcami, ktorych Dey kazał w kaydany okuć. Francyia zaniosła przeciw temu rabusiowstwu i naduzyciu zażalenie i żądała wydania niewolników. Z początku niechciał Dey o tem słyszeć, ale przestraszony wypowiedzeniem woyny z strony Anglii, i boiąc się, aby Francyia wspólnie z nią nie działała, postanowił wydać ich d. 12 Marca Konsulowi Francuzkiemu w Algierze. Liczba tych brańców wynosiła 45, którzy zaraz nazaiutrz wsiedli na fregatę Francuzką Hermione i popłynęli do Kartageny. Na tem kończą się stosunki Hiszpanii do Deja Algierskiego. Interes Angielski iest wcale inny, i tak się rzecz ma: Na końcu Listopada 1823 żądała Rejencyia Algierska niewiedzieć z iakich przyczyn od Europeyskich Konsułów wydania sobie wolnych Maurów i robotników, Cabailles zwanemi (*) zostaiących w ich służbie i podopieką ich bander. Zadziwieni takowem żądaniem, niechcieli mu zadosyć uczynić, nakazali swoim Cabailles kryiomo uchodzić, i odpowiedzieli nakoniec, iż żadnych niemaią. Konsul Angielski zatrzymał ich około 15 i wzbraniał się ich wydać, a Amerykański iednego czyli dwóch, i także niechciał ich wydać. Dey rozkazał Cabaillesów z domu Konsula Angielskiego zabrać i samego nawet Konsula w kaydany okuć, ktorego za kilka dni uwolnił. Na początku Lutego przybyła przed Algier Dywizyia Angielska, Konsul opuścił z całą rodziną inkognito Algier i udał się na Admiralski okręt. W tymże czasie powiewała na mieszkaniu i kancelaryi Angielskiego Konsula bandera Amerykańska, którey Dey nieśmiał naruszyć, i tym sposobem uszły konfiskaty. Przybył potem posłaniec Angielski i w zadosyć uczynienie tego co się stało, żądał tylko, aby Konsul do Algieru powrócił, był przyięty i na domie iego powiewała bandera Angielska, co iak wiadomo nie iest w Algierze dozwolonem. Gdy Dey nie chciał na to zezwolić, wypowiedziano woynę i od 15 Lutego zamyka znaczna dywizyia port Algierski. Anglicy zamyślaią bombardować miasto i oczekuią tylko na dywizyią parowych bombardów z Londynu. Algierczykowie czynią także z swey strony przygotowania do woyny i oddalaią z miasta wszystkich niezdatnych do obrony ludzi. Dey nakazał wszystkim mężczyznom od 18 do 50 lat oręż brać. Ma znaczą artyleryią, ale na naygorszych lawetach, i liczną milicyią, ale ta lęka się woyny; wszelako chce się w gruzach swey stolicy zagrzebać. Bombardowanie zdaie się bydź nieodzownem ieżeli tymczasem głowa Deja niepadnie lubo to zdaie się bydź trudnem i wątpliwem, ponieważ z swey twierdzy nie wychodzi i otoczony iest przychylną sobie strażą.

(*) *Nie są to właściwi Maurowie, ale Berberowie, czyli początkowi mieszkańcy Barberyi. W większey części podróżów nazywanemi są Kabaylles.*

Z Niderlandów d. 7 Kwietnia.

Z prowincyi Gröningen 1900 znacznieyszych rolników podali Królowi prośbę, w którey smutny swój stan odmalowali, i prosili o zabronienie na czas wprowadzenia zagranicznego żyta.

Miastu Antwerpii podawane są ustawicznie propozycyie do podięcia się oświecania ulic gazem.

List z Paramaribo pod d. 30 Stycznia zapewnia że w nocy d. 6 bryg wysadził na brzeg pewną liczbę niewolników Murzynów. Gdy dowiedział się o tem Gubernator rozkazał wszystkie okręty zatrzymać póki rzeczony bryg (Kapitana Poussin) nie został pochwycony. Znaleziono na nim 269 Afrykanów, ktorzy zaraz swą wolność otrzymali.

TEATR NARODOWY.

W następuiącą Niedzielę to iest dnia 25 b. m. na benefis Jozefa Wygrzywalskiego, daną będzie po raz pierwszy nowa orginalnie napisana Komedyio-Opera w 1 akcie z ułożoną do niey muzyką przez JW. Hrabiankę Julią Grodzicką, pod nazwiskiem: *Malwina i Ernest.* Poprzedzi Spektakl nowa Komedyia w 3 aktach z francuzkiego (P. Patrat) pod nazwiskiem: *Dway Grenadyierowie.*

W Gdańsku dnia 9 Kwietnia.

Łaszt 30 Korcy wynoszący

Pszenicy	od Złp.	540	do	720
Żyta	— —	300	—	330.
Jęczmienia	— —	240	—	253.
Owsa	— —	180	—	198
Grochu	— —	330	—	360.

LOTERYIA KRAIOWA.

W 82 Ciągnieniu dnia 22 Kwietnia r. b. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

60. 22. 66. 80. 65.

Przyszłe 83 Ciągnienie dnia 28 Kwietnia r. b. przypada.

UWIADOMIENIE.

Podpisany donosi Prześw: Publiczności W. M. Krakowa i Okręgu, iż od dnia dzisieyszego przez 6 dni tylko kontynuować tu ieszcze będzie swoie operacyie. Mieszka w Domu JO. Xcia Kazimierza Czartoryskiego w ulicy S. Jana pod Nrem 485. *Karol Prokop Kaliga*, Nadworny Dentysta wielu wysokich Domów.

DONIESIENIA.

Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu, W Senacie Rządzącym Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu. — Z mocy Uchwały Senatu Rządzącego z dnia 6 b. m. Nr. 1152 podaie do wiadomości, iż w dniu 3 Maia r. b. od godziny 10 z rana w Biórze Wydziału przedsięwziętą będzie Licytacya Publiczna Dzierżawy poboru Konsumcyinego Zydowskiego na rok ieden to iest: od dnia 1 Czerwca r. b. do końca Maia 1825 względnie obydwóch Obwodów Starozakonnych Kazimierskiego i Chrzanowskiego, każdego osobno. Rozpocznie się Licytacya na Obwód Kazimierski od Summy Złp. 4999 miesięcznie, a na Obwód Chrzanowski od Złp. 639 gr. 18, także miesięcznie. Vadium przed Licytacyą złożyć się maiące wynosi na Obwód Kazimierski Złp. [illegible] 98 gr. 24, na Chrzanowski zaś Złp. 767 gr. 15. Kaucya od przyszłych Dzierżawców na dwóchmiesięczny Czynsz żądaną będzie. Czynsz zaś tylko w ratach miesięcznych z góry płaconym bydź ma. Opłaty dotychczasowe od mięsa i drobiu utrzymuią się. Inne warunki znaydują się każdego czasu w Wydziale do przeyrzenia, a prócz tego przed Licytacyą czytane będą. — Zyczący sobie zatem dzierżawy w mieyscu i dniu wyżey oznaczonych stawić się zechcą. — W Krakowie d. 1[illegible] Kwietnia 1824 r.

Grodzicki.
Gadomski S. W.

W Dobrach Pogorzyce pod Chrzanowem w okręgu Wol. M. Krakowa w Dworze, odbędzie się publiczna licytacyia w drodze exekucyi d. 26 Kwietnia r. b. o godzinie 2giey po południu Lasu kilka morgów do wycięcia cząstkowo lub hurtem dla wystawienia siąg zaraz obok Wisły, za gotową zapłatę w monecie srebrney kurrant. Chęć kupna maiący raczą się zaopatrzyć w Vadium złp. 30 i w terminie i mieyscu oznaczonym pilnować się. — W Krakowie d. 13 Kwietnia 1824.

Skorczyński, Kom: Sąd: